

mgr Katarzyna Czop

ORCID: 0000-0002-9402-6783

e-mail: kczop@ur.edu.pl

Instytut Nauk Prawnych

Uniwersytet Rzeszowski

Koncepcja miejsca zamieszkania w ujęciu polskiego prawa cywilnego oraz prawa kanonicznego

The concept of place of residence in terms of Polish civil law and canon law

Abstract

This article is intended to present regulations regarding place of residence in the Polish legal system and in the canon law system. It specifies the regulations regarding obtaining a place of residence by natural persons. It also contains a short comparison of both methods of regulating this issue.

Keywords: place of residence, *domicilium*, civil law, canon law.

Streszczenie

Niniejszy artykuł ma za zadanie przedstawić regulacje dotyczące miejsca zamieszkania w polskim systemie prawnym oraz w systemie prawa kanonicznego. Wskazane w nim zostały regulacje dotyczące uzyskiwanie miejsca zamieszkania przez osoby fizyczne. Dokonano w nim również krótkiego porównania obydwu sposobów regulacji tego zagadnienia.

Słowa kluczowe: miejsce zamieszkania, *domicilium*, prawo cywilne, prawo kanoniczne.

1. Wstęp

Miejsce zamieszkania, zamiennie nazywane „domicylem” od łacińskiego *domicilium*, jest obok imienia i nazwiska oraz wieku jednym z atrybutów prawnych przynależnych wyłącznie osobom fizycznym. Konstrukcja ta pozwala na dokonanie konkretnej identyfikacji oraz określenia osoby fizycznej poprzez indywidualizację oraz wykazanie związku osoby z danym obszarem geograficznym¹. Jest on jedno-

¹ T. Sokołowski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz LEX*, t. I: *Część ogólna*, red. A. Kidyba, Warszawa 2012, s. 137–138.

częśnie niezbędny dla celów publicznoprawnych, wyznaczając m.in. właściwość miejscową organów administracji publicznej czy też sądów.

Jednak w porównaniu z imieniem czy też wiekiem, miejsce zamieszkania ma mocno wolnościowy charakter. Jest tak, ponieważ jego wybór jest w dużym stopniu zależy od woli człowieka, a co za tym idzie – osoba dorosła może dokonać swobodnego wyboru oraz zmian swojego domicylu w sposób adekwatny do własnych zamierzeń czy też celów życiowych. Można zatem uznać, że wybór ten należy do sfery wolności osób fizycznych, co sprawia, że może być uznany za przynależący do sfery integralności osoby ludzkiej².

Określając charakter prawny miejsca zamieszkania, biorąc pod uwagę jego cechy charakterystyczne, nie należy uznawać go w żadnym wypadku za prawo czy też stosunek prawny³.

2. Koncepcja miejsca zamieszkania w polskim prawie cywilnym

Pojęcie miejsca zamieszkania jest w różny sposób rozumiane w prawie poszczególnych państw, a nawet w ramach jednego systemu prawnego może zaistnieć sytuacja, w której inaczej będzie ono rozumiane na kanwie prawa merytorycznego, a inaczej w prywatnym prawie międzynarodowym. Dlatego też w celu jego określenia mogą być brane pod uwagę elementy faktyczne bądź prawne albo też przyjmowana jest kombinacja tych elementów⁴.

W prawie polskim pojęcie miejsca zamieszkania zostało zdefiniowane w art. 25 Kodeksu cywilnego⁵, który stanowi, że miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. Wskazać jednak należy, że regulacja ta ma charakter w pewnym stopniu podstawowy i nie odnosi się do wszystkich osób fizycznych, gdyż nie ma ona zastosowania w przypadku dzieci pozostających pod władzą rodzicielską czy też osób pozostających pod opieką. Jak zatem wynika z art. 25 k.c., miejsce zamieszkania w polskim systemie prawnym jest konstrukcją stanowiącą kombinację dwóch powiązanych ze sobą elementów: obiektywnego, czyli faktycznego przebywania w określonym miejscu (*corpus*), oraz subiektywnego, polegającego na uzewnętrznieniu przez daną osobę zamiaru przebywania w określonym miejscu w sposób względnie trwały (*animus*)⁶.

² T. Smoczyński, *Integralność człowieka w świetle jego statusu rodzinnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1988, z. 2, s. 26.

³ S. Kalus [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna (art. 1–125)*, red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, LEX, art. 25.

⁴ M. Pazdan, *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2012, s. 53–54; S. Kulas [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–125)*, red. M. Habdas, M. Frus, Warszawa 2018, s. 137.

⁵ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1610 ze zm.), dalej jako: k.c.

⁶ M. Pilich [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, s. 587–588, art. 25.

Jednocześnie w doktrynie sporna jest kwestia utraty jednego z tych elementów, jednak większość jej przedstawicieli skłania się ku przyjęciu założenia, że utrata któregokolwiek ze wskazanych elementów powoduje utratę miejsca zamieszkania bez ustanowienia nowego⁷. Z tego też powodu konieczne jest równoczesne występowanie *corpus* oraz *animus*. Dopiero łączne występowanie obu tych elementów pozwala na wskazanie danej miejscowości jako centrum życiowej aktywności osoby, w którym koncentrują się jej interesy osobiste i majątkowe, a analiza powyższych składników winna być dokonywana łącznie. Jest tak, ponieważ składnik mentalny manifestowany jest w szczególności poprzez konkretne i obiektywnie sprawdzalne zachowania wchodzące w skład *corpus*. Z tej też przyczyny poniższe częściowe rozdzielenie wspomnianych elementów wchodzących w skład miejsca zamieszkania służy jedynie potrzebom teoretycznego opisu⁸.

Obiektywny element stanowiący o miejscu zamieszkania, czyli faktyczne przebywanie na określonym terenie, zgodnie z opinią przedstawicieli doktryny winien być trwały, jednak nie musi on mieć charakteru ciągłego⁹. Dlatego też do utraty miejsca zamieszkania nie dochodzi w wyniku przejściowego, chociażby długotrwałego opuszczenia danego terytorium¹⁰. Z tej też przyczyny nie dochodzi do wyzbycia się dotychczasowego miejsca zamieszkania, jeżeli dana osoba opuszcza je np. z powodu długotrwałej choroby czy też pobytu w zakładzie karnym.

W celu określenia faktycznego miejsca przebywania konkretnej osoby polski ustawodawca posługuje się jednym rodzajem jednostki terytorialnej i za jej pomocą wskazuje miejsce zamieszkania. Jednostką tą nie jest konkretny adres, pod którym mieści się budynek, nie jest nią również adres konkretnego lokalu mieszkalnego, w którym osoba faktycznie przebywa¹¹. Jednostką tą jest miejscowość, niezależnie od jej wielkości, co w pewien sposób skutkuje „zrównaniem” pozycji wielkich miast z najmniejszymi nawet wsiami. Rozwiązanie takie, o ile w pełni zrozumiałe w przypadku mniejszych miejscowości, w przypadku dużych jednostek terytorialnych zmniejsza realne korzyści z posługiwania się tą normatywną koncepcją zamieszkania¹².

Jednak nawet długotrwałe i choćby ciągłe przebywanie w danej miejscowości bez równoczesnego występowania elementu subiektywnego w postaci odpowiedniego zamiaru nie skutkuje automatycznym powstaniem tudzież zmianą miejsca

⁷ *Ibidem*, s. 587.

⁸ P. Nazaruk [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019, s. 102.

⁹ A. Lutkiewicz-Rucińska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrak, Warszawa 2022, LEX, art. 25.

¹⁰ Postanowienie NSA z dnia 6 lipca 2012 r., II OSK 1553/12; M. Pazdan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. I, red. M. Safjan, 2012, s. 1108.

¹¹ S. Kulas [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–125)*, red. M. Habdas, M. Frus, Warszawa 2018, s. 138–139.

¹² M. Pilich [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, s. 587, art. 25.

zamieszkania. Równie istotny jest osobisty stosunek (*animus*) osoby wobec konkretnego miejsca – miejscowości¹³.

Element subiektywny polega na wytworzeniu zamiaru stałego pobytu w danym miejscu. Jest to element wolicjonalny, który odwołuje się do czynników psychicznych danej osoby¹⁴. Może się on w szczególności przejawiać poprzez zlokalizowanie w konkretnej miejscowości tzw. stałego ogniska domowego. Pod pojęciem tym można m.in. rozumieć sprowadzenie do danej miejscowości swojej rodziny bądź też założenie jej na miejscu. Przejawem tego elementu może być również zakup domu lub zatrudnienie w danej miejscowości. Należy jednak pamiętać, że samo zatrudnienie na danym terenie nie będzie wystarczającym przejawem woli. Jest tak, ponieważ posiadanie miejsca zamieszkania w miejscowości, ogólnie rzecz biorąc, oznacza ustanowienie w niej swojego ośrodka interesów życiowych, tj. spraw osobistych oraz majątkowych¹⁵. Dlatego też przy ustalaniu zamiaru pobytu brane pod uwagę są nie tylko związki natury ekonomicznej, ale też emocjonalnej¹⁶. Oceny zaistnienia takowych związków winno się dokonywać z punktu widzenia typowego obserwatora¹⁷.

Na końcu tego krótkiego opisu omawianego zamiaru należy mieć cały czas na uwadze fakt, że ten subiektywny zamiar przebywania w miejscowości, o którym mowa w art. 25 k.c., winien dotyczyć „stałego pobytu”. Oznacza to, że osoba posiadająca taki zamiar powinna zakładać choćby niewyartykułowaną wolę pozostania na danym terenie bez z góry przewidzianych ograniczeń w czasie¹⁸. Jednak kwestii „stałego pobytu” nie należy utożsamiać z zameldowaniem na pobyt stały, gdyż ma ono charakter ściśle formalnoprawny, wynikający z dopełnienia określonej czynności urzędowej. Dlatego też zameldowanie na pobyt stały nie przesądza o miejscu zamieszkania¹⁹.

Omawiając kwestię miejsca zamieszkania w polskim porządku prawnym, winno się wskazać, że zgodnie z art. 28 k.c. dozwolone jest posiadanie jedynie jednego miejsca zamieszkania. Z tej też przyczyny w przypadku osób często zmieniających miejsce przebywania w celu określenia jej domicylu należy zbadać stopień jej powiązania z konkretnymi miejscowościami oraz dokonać wyboru miejscowości, w której w największym stopniu koncentruje się jej aktywność życiowa²⁰.

¹³ A. Feja-Paszkiewicz, *Zmiany w postrzeganiu statusu członka wspólnoty samorządowej – kilka uwag*, Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego 2014, s. 195–196.

¹⁴ R. Strugała [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019, s. 66.

¹⁵ Wyrok SN dnia 25 listopada 1975 r., III CRN 53/75.

¹⁶ A. Feja-Paszkiewicz, *Zmiany w postrzeganiu...*, *op.cit.*, s. 195–196.

¹⁷ A. Lutkiewicz-Rucińska [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022, LEX, art. 25.

¹⁸ Postanowienie SN z dnia 7 stycznia 2009 r., II CO 25/08, LEX nr 784194; M. Pilich [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, s. 588, art. 25.

¹⁹ M. Pilich [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, s. 586–587, art. 25.

²⁰ A. Feja-Paszkiewicz, *Zmiany w postrzeganiu...*, *op.cit.*, s. 195.

3. Koncepcja miejsca zamieszkania w prawie kanonicznym

Na samym początku analizowania domicylu w ujęciu prawa kanonicznego należy zwrócić uwagę, że jest on jednym z trzech pojęć, za pomocą których Kodeks Prawa Kanonicznego²¹ (dalej jako: CIC) określa związek danej osoby z konkretnym terenem. Pojęciami tymi są: miejsce pochodzenia, stałe miejsce zamieszkania oraz tymczasowe miejsce zamieszkania. Dwa ostatnie miejsca wskazują na istniejącą w danym momencie więź łączącą osobę z konkretnym terytorium. Dodatkowo w zależności od dobrania określonej jednostki terytorialnej, za pomocą której zechcemy określić miejsce zamieszkania konkretnej osoby, tj. parafii lub diecezji, możliwe jest wyodrębnienie dodatkowo parafialnego lub diecezjalnego miejsca zamieszkania. Wprowadzenie tyłu pojęć pozwala w pewnym stopniu na wyróżnienie aż czterech rodzajów domicyli, którymi posługuje się katolicki ustawodawca kościelny²².

Kwestia stałego oraz tymczasowego miejsca zamieszkania została uregulowana w kan. 102 CIC. W pierwszej kolejności została ujęta kwestia stałego miejsca zamieszkania. Ustawodawca kościelny wskazał aż dwie drogi nabycia stałego miejsca zamieszkania. Pierwsza z nich podobna jest w pewnych aspektach do uzyskania miejsca zamieszkania zgodnie z polskim systemem prawnym i składa się z dwóch omówionych uprzednio elementów: zarówno *corpus*, jak i *animus*, których to rozumienie jest tożsame z rozumieniem zgodnie z prawem wynikającym z k.c. Z tego też powodu miejsce zamieszkania zgodnie z kanonicznym porządkiem prawnym nabywa się poprzez przebywanie na określonym terytorium, parafii lub też diecezji, połączone z zamiarem pozostania tam na stałe, jeżeli nie nastąpi nic, co stamtąd odwoła. Druga droga nabycia tego rodzaju domicylu, charakterystyczna dla kościelnego porządku prawnego, jest uzależniona od odpowiednio długiego występowania samego *corpus*, czyli samego faktycznego przebywania na danym terenie, a co za tym idzie – elementami koniecznymi do jej urealnienia jest równoczesne wystąpienie dwóch elementów faktycznych: przebywania oraz upływu określonego czasu. Rozwiązanie to zakłada, że osoba nabywa stałe miejsce zamieszkania niezależnie od swojej woli, a więc teoretycznie również wbrew niej, poprzez stałe zamieszkiwanie na wskazanym terenie przez okres pełnych 5 lat.

W następnej kolejności w tym samym kan. 102 CIC uregulowana została kwestia charakterystycznego dla prawa kanonicznego tymczasowego miejsca zamieszkania. Jest to miejsce zamieszkania charakteryzujące się w pewnym stopniu tymczasowością. Za takim rozumieniem tego rodzaju miejsca zamieszkania poza oczywistą kwestią samej nazwy przemawiają wymagania formalne stawiane w celu nabycia tego rodzaju domicylu. Tak jak i w przypadku stałego miejsca zamieszkania,

²¹ Codex Iuris Canonici, auctoritate IOANNIS PAULI PP. II Promulgatus, Datum Romae, 25.01.1983, AAS 75 (1983/II) III-XXX; 1–317. Przekład polski: Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.

²² Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz, red. P. Majer, Warszawa 2023, s. 107–108.

istnieją dwa sposoby jego uzyskania. Są one w swoich konstrukcjach analogiczne do wyżej wskazanych, jednak wymagania dotyczące upływu określonego czasu są w tym przypadku mniej czasochłonne. Z tej też przyczyny podobnie jak uprzednio jeden ze sposobów wymaga wspólnego wystąpienia elementów *corpus* i *animus*, natomiast drugi jest niezależny od woli osoby, ale uzależniony od upływu czasu. W pierwszym wypadku tymczasowe zamieszkanie nabywa się poprzez przebywanie na terenie jakiejś parafii albo diecezji, które jest połączone z zamiarem pozostania tam, jednak nie tak jak uprzednio na stałe, lecz przez okres przynajmniej 3 miesięcy, jeżeli nie nastąpi nic, co stamtąd odwoła. W drugim wypadku uzyskanie tego rodzaju domicylu możliwe jest poprzez faktyczne przebywanie, również niezależnie od swojej woli, na danym terenie przez okres 3 miesięcy.

Dodatkowo w tym miejscu należy wskazać, że w prawie kanonicznym „zachodni” kan. 102 CIC w powyższym zakresie posiada swój odpowiednik w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich²³ (dalej: CCEO) – kan. 912 CCEO regulujący tę kwestię w sposób identyczny. Taki rodzaj regulacji powoduje, że wyżej wskazane uregulowanie miejsca zamieszkania oraz jego uzyskiwania jest powszechne i jednokowe w całym systemie prawa kanonicznego.

Poza wskazanymi zagadnieniami dotyczącymi stałego oraz tymczasowego miejsca zamieszkania w kan. 102 CIC uregulowana również została kwestia podziału oraz interpretacji diecezjalnego miejsca zamieszkania oraz parafialnego miejsca zamieszkania. Kanon ten w § 3 reguluje kwestię kolejnej dychotomii kanonicznego miejsca zamieszkania. Ten nowy podział uzależniony jest od zastosowanej do opisywania jednostki terytorialnej – parafii oraz większych od nich diecezji. Dlatego też stałe lub tymczasowe zamieszkanie na terenie parafii należy nazywać parafialnym, a zamieszkanie takie na terenie wskazanej diecezji, chociażby niepołączone z posiadaniem zamieszkania na terenie parafii, np. spowodowane kryzysem bezdomności, należy rozumieć jako diecezjalne. Skutkiem tego możliwe jest posiadanie diecezjalnego stałego miejsca zamieszkania przy równoczesnym braku chociażby tymczasowego parafialnego miejsca zamieszkania²⁴. Ustawodawca kościelny, w przeciwieństwie do ustawodawcy polskiego, nie wskazuje wprost na brak możliwości posiadania więcej niż jednego miejsca zamieszkania, jednak nie przewiduje też możliwości zaistnienia miejsca zamieszkania międzydiecezjalnego czy też międzyparafialnego²⁵.

Omawiając kwestię miejsca zamieszkania w porządku kanonicznym, warto zaznaczyć, że poza oczywistymi skutkami procesowymi wynikającymi z posiadania określonego miejsca zamieszkania kościelny ustawodawca uzależnia od niego stosowane nazewnictwo określające konkretną osobę. Kwestia ta jest uregulowana

²³ Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium, w: AAS, an. et vol. LXXXII, 18 Octobris 1990, nr 11.

²⁴ *Codex Iuris Canonici Kodeks Prawa Kanonicznego Komentarz*, red. P. Majer, Warszawa 2023, s. 107–108.

²⁵ J. Krukowski, *Autentyczna interpretacja Kodeksu Prawa Kanonicznego*, „Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich” 1999, nr 9(12), s. 34.

w kan. 100 CIC i wprowadza określenia „mieszkaniec”, „przybysz”, „podróżny” oraz „tułacz”. Kanon ten stanowi, że mieszkaniec to osoba, która posiada stałe zamieszkanie i w nim przebywa, przybysz zaś to osoba, która obecnie przebywa w miejscu swojego tymczasowego miejsca zamieszkania. Pozostałe dwa określenia mają zastosowanie wobec osób, które w danej chwili nie przebywają na terenie, na którym mogłyby być nazwane mieszkańcami lub przybyszami, dlatego też jeżeli osoba posiada jakieś miejsce zamieszkania, jednak chwilowo znajduje się poza nim, będzie określona mianem podróżnego, a gdy nie posiada żadnego miejsca zamieszkania – ani stałego, ani też tymczasowego – ustawodawca kościelny określa ją mianem tułacza.

4. Porównanie

Już na samym początku nawet pobieżnej analizy regulacji dotyczących zagadnienia miejsca zamieszkania osoby fizycznej przyjętych i wdrożonych w polskim systemie prawnym oraz w porządku prawa kanonicznego można z łatwością zauważyć istniejące pomiędzy nimi podobieństwa oraz różnice.

Podobieństwem w głównej mierze jest samo pojmowanie funkcji istnienia miejsca zamieszkania osoby. W obydwu omawianych porządkach prawnych główną jego funkcją jest identyfikacja konkretnej osoby fizycznej za pomocą jej powiązania z konkretnym obszarem terytorialnym. Jednak z racji różnego charakteru kodyfikacji prawodawcy posługują się w tym celu innymi, charakterystycznymi dla nich jednostkami terytorialnymi. Z tego też powodu w przypadku polskiego prawa cywilnego taką jednostką terytorialną jest miejscowość, zaś w przypadku prawa kanonicznego – parafia tudzież dużo od niej większa diecezja.

Następnym podobieństwem jest bardzo wolnościowy charakter tego atrybutu osoby fizycznej. Jest tak, ponieważ w każdej z omawianych regulacji osoba, której dotyczy kwestia miejsca zamieszkania, może w sposób dobrowolny je kształtować. Może ona tego dokonywać poprzez wszelakie przejawy swojej woli dotyczące tego zagadnienia, dokonywane w sposób adekwatny do własnych zamierzeń, możliwości lub też celów życiowych.

Kolejnym podobieństwem między regulacjami we wskazywanych systemach prawnych jest występowanie w każdym z nich wymogu zaistnienia dwóch elementów, a mianowicie *corpus* i *animus*. W obu rozwiązaniach prawnych przyjęty został konstrukt, wedle którego do zaistnienia miejsca zamieszkania konieczne jest równoczesne istnienie powiązanych ze sobą elementów obiektywnych oraz subiektywnych.

Z powyższego podobieństwa wypływa jednak i pewna różnica, a mianowicie fakt, że o ile w polskim systemie prawnym istnieje jeden sposób uzyskania miejsca zamieszkania, o tyle ustawodawca kościelny dopuszcza więcej niż jeden sposób na jego pozyskanie. Dlatego też poza rozwiązaniem w pewnym stopniu analogicznym do rozwiązania znanego polskiemu systemowi prawnemu wprowadził możliwość

„nieświadomego” uzyskania domicylu. Sposób ten nie wymaga od zainteresowanej osoby fizycznej wytworzenia w swojej świadomości elementu subiektywnego – zamiaru, a w zamian za to uzależnia powstanie miejsca zamieszkania od kolejnego, obok *corpus*, elementu faktycznego, którym jest upływ określonego czasu.

Kolejną różnicą w budowie konstruktów, jakim jest miejsce zamieszkania, w obu analizowanych regulacjach jest stopień stałości tegoż konstruktów. Pomimo że w obu systemach prawnych przewidziane jest istnienie stałego miejsca zamieszkania, tylko ustawodawca kościelny literalnie podkreśla tę stałość. W przeciwieństwie do polskiego, przewiduje on możliwość zaistnienia tymczasowego miejsca zamieszkania. Nie wymaga ono wielkiej stałości zamiaru, a jedynie objęcie tym zamiarem okresu 3 miesięcy. Takie zróżnicowanie z jednej strony może powodować pewnego rodzaju zamieszanie oraz bałagan prawny, ale z drugiej strony teoretycznie ułatwia zmienianie miejsc zamieszkania oraz lepiej dostosowuje się do ewentualnej mobilności osób.

Następną różnicą jest wprowadzenie przez ustawodawcę kościelnego podziału na parafialne oraz diecezjalne miejsce zamieszkania. Podział taki jest nieznanym polskiemu prawu cywilnemu, który nie stosuje analogicznego podziału np. na gminne i wojewódzkie miejsce zamieszkania. Rozwiązanie przyjęte w ramach prawa kanonicznego wydaje się być nadmiernie uregulowane. Z jednej strony zapobiega całkowitej utracie miejsca zamieszkania, gdyż nawet po stracie parafialnego miejsca zamieszkania istnieje szansa na zachowanie diecezjalnego miejsca zamieszkania. Jednak biorąc pod uwagę stosunkowo niewielką trudność z pozyskaniem nowego miejsca zamieszkania, taki rodzaj regulacji zdaje się zbędny.

Dlatego też biorąc powyższe pod uwagę i porównując oba sposoby regulacji konstruktów miejsca zamieszkania, można zauważyć, że polski ustawodawca przyjął zdecydowanie prostszą i wydaje się – łatwiejszą w zastosowaniu budowę tego konstruktów. Rozwiązania przyjęte w ramach prawa kanonicznego pomimo swojego niezaprzeczalnego bogactwa i różnorodności zdają się nadmiernie skomplikowane i niepotrzebnie rozbudowane, zwłaszcza w porównaniu do polskiego cywilistycznego ujęcia domicylu. Dlatego też rozwiązania przyjęte i stosowane na kanwie polskiego prawa cywilnego są adekwatne do potrzeb stosowania prawa w Polsce.

5. Podsumowanie

Podsumowując, kwestia konstruktów, jakim jest miejsce zamieszkania, jest ważna z punktu widzenia funkcjonowania oraz stosowania prawa w praktyce. Jednocześnie już po powyższej krótkiej analizie z łatwością można zauważyć, że jest ona w różny sposób regulowana przez różne systemy prawne. W porównaniu do prawa kanonicznego, przyjęte w polskim prawie cywilnym regulacje dotyczące miejsca zamieszkania są dużo prostsze i mniej skomplikowane. Jednocześnie dają one

zdecydowanie mniej opcji w celu identyfikacji osoby fizycznej i określenia jej powiązania z danym obszarem terytorialnym.

Biorąc jednak pod uwagę funkcje spełniane przez domicyl w polskim systemie prawnym, obecne regulacje wydają się adekwatne i nie ma konieczności jakiegokolwiek nowelizacji przyjętych rozwiązań prawnych.

Bibliografia

- Codex Iuris Canonici Kodeks Prawa Kanonicznego Komentarz*, red. P. Majer, Warszawa 2023.
- Feja-Paszkiwicz A., *Zmiany w postrzeganiu statusu członka wspólnoty samorządowej – kilka uwag*, Repozytorium Uniwersytetu Wrocławskiego 2014.
- Lutkiewicz-Rucińska A. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022, LEX.
- Krukowski J., *Autentyczna interpretacja Kodeksu Prawa Kanonicznego*, „Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich” 1999, nr 9(12).
- Kulas S. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–125)*, red. M. Habdas, M. Frus, Warszawa 2018.
- Nazaruk P. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019.
- Pazdan M. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. I, red. M. Safjan, 2012.
- Pazdan M., *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2012.
- Pilich M. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I: *Część ogólna, cz. 1 (art. 1–55(4))*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021.
- Smyczyński T., *Integralność człowieka w świetle jego statusu rodzinnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1988, z. 2.
- Sokołowski T. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz LEX*, t. I: *Część ogólna*, red. A. Kidyba, Warszawa 2012.
- Strugała R. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019.

Akty prawne

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.).

Orzecznictwo

- Wyrok SN dnia 25 listopada 1975 r., III CRN 53/75.
- Postanowienie SN z dnia 7 stycznia 2009 r., II CO 25/08, LEX nr 784194.
- Postanowienie NSA z dnia 6 lipca 2012 r., II OSK 1553/12.